

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 25.

V Ljubljani, 22. rženega cveta 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Cenjenemu slovenskemu učiteljstvu! — Učiteljsko delo izven šole. — Naš denarni zavod. — Slovanska učiteljska zveza. — Oblast — učitelj. — Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Cenjenemu slovenskemu učiteljstvu!

»Učiteljsko tiskovno društvo« reg. zadruga z omejenim poročtvom se je vpisalo v združni register in je začelo poslovati.

Vse one cenjene tovarišice in tovariše in učiteljska društva, ki so že podpisali deleže, prosimo, da jih začno takoj vplačevati, oz. nadaljujejo z vplačevanjem, drugo učiteljstvo in učiteljska društva pa vabimo uljudno, naj se blagovolijo zglašati za deleže v prav mnogobrojnem številu.

Deleži so po 100 K in se po naših pravilih vplačujejo takoj ali pa v nepretrganih mesečnih obrokih najmanj po 10 kron.

Denar se pošilja edino na naslov »Učiteljsko tiskovno društvo« in ne na posamezne člane upravnega sveta.

Upravni svet.

Učiteljsko delo izven šole.

Pri »Zavezini« glavni skupščini v Šoštanju poročal nadučitelj
Vekoslav Strmšek.

Kakor imamo za svoje delo v šolski sobi mnogo poklicanih in še več nepoklicanih sodnikov, tako spremlja in opazuje naše življenje in delovanje izven šole še več oči in smelo trdim, da je ugled posameznikov in tudi celega stanu — vsaj med preprostim narodom — mnogo bolj odvisen od našega izvenšolskega delovanja, kakor pa od onega v šolski sobi. Zaraditega in pa da ne cepimo in tratimo po nepotrebnem svojih moči, je gotovo umestno, da se pogovorimo tudi o tem vprašanju in določimo navodilo, ki se ga nam je držati.

Naglašam pa kar v začetku, da ne prištevam k izvenšolskemu delovanju tistih opravil, ki jih povzročata šolski pouk, kakor n. pr. priprava za pouk, popravljanje zvezkov, nadaljna izobrazba učiteljstva itd. Dotakniti se hočem temveč le onega poslovanja, ki si ga naloži učitelj prostovoljno in neodvisno od šolske sobe.

Smoter takemu delu je lahko a) lastna korist, b) korist celega stanu, c) korist šolskega kraja, oziroma šolske občine, č) korist celega naroda in sploh človeštva.

V svojo in svojcev korist izvršuje učitelj opravila, ki mu donajajo gmotne koristi. Zaradi naše nezadostne plače, ki nam ne dovoljuje stanju primernega življenja, smo učitelji naravnost prisiljeni, iskati si postranski zaslužek, da obvarujemo sebe in svojce vsaj telesnega pomanjkanja. Po mestih in trgih se pehamo za domačim poukom, a na kmetih tega navadno ni. Tukaj pride največ v poštev le tajništvo pri občini in pri morebitni posojilnici ter orglanje. Nekateri praktični tovariši si priborijo znaten postranski zaslužek tudi s tem, da vzgajajo bodisi na svojem lastnem ali na najetem svetu sadna drevesa, trte in druge rastline ter jih prodajajo, drugi izkoriščajo druge svoje spretnosti, in imamo celo tovariša, ki izvršuje fotografovanje kot obrt, od katere plačuje davek. —

Vse to pehanje za postranskim zaslužkom je razen šolskega pouka gotovo najbolj mučno in utrudljivo. Navezano je navadno na določen čas, in človek ga mora izvrševati brez ozira na svoje duševno in telesno razpoloženje. Pred vsem pa tlači to delo našega duha in naš ponos, ker nas spravlja v odvisnost od raznih činiteljev, ki navadno niso preveč obzirni proti nam. Ono nam vzame velik del naše svobode, porine nas v vrsto tlačanov, izrablja pa tudi čez mero naše duševne in telesne sile, kar je našemu delu v šolski sobi gotovo v veliko škodo. A o tem naj razmišljajo oni, ki nam režejo kruh; naj nam dajo dovolj velikih kosov in mi ga ne bomo iskali drugod. Morebiti nam pa tega nalašč nočejo dati, ker ne marajo svobodnega učiteljstva, ker se ga bojijo. Dokler pa šola ne da kruha celemu možu, nam tudi ne sme nihče zameriti, ako ji mi v svoji bedi ne moremo posvetiti celega moža. (Dobro!)

Vendar pa naj vsakdo omeji, kolikor mu razmere dopuščajo, izvenšolsko delo za gmotni dobiček, posebno tam, kjer trpi s tem ugled našega stanu. Nihče naj torej n. pr. ne poučuje v rodbinah, kjer ravnaajo z njim, kakor s svojim služabnikom.

Malo dalje se hočem ponuditi pri občinskem tajniku in pri orglarju. Občine imajo sedaj tako obsežen in težaven delokrog, da ga človek z ljudskošolsko naobrazbo ne more zmagovati, treba jim je torej posebnih uradnikov — tajnikov.

Ti uradniki so na kmetih pravzaprav tajniki, ker oni tolmačijo županom dopise in jih rešujejo. Ti tajniki so lahko posameznikom in občini v veliko korist, pa tudi v škodo. In če si ogledamo, kakšnim »možem« se mnogokrat izroča ta velevažen posel, se moramo čuditi, da se ne zgodi še več zmešnjav in krivic. Kolikega pomena je torej za občino, ako prevzame tajništvo učitelj! A učitelj si mora dvakrat premisliti, preden si naloži to breme. Prvič mora preudariti, če bo sploh izhajal s časom, drugič pa, če s tem ne oškodi svojega ugleda. Ako bi gg. občinski odborniki ravnali z njim, kakor z navadnim občinskim pisarjem, bi jim pač ne smel hlapčevati. (Res je!)

Slično moramo ravnati z orglarijo. Ta se poveri učitelju navadno itak le tam, kjer je za samostojnega organista premalo zaslužka. Tudi učitelj-organist lahko jako blagovoljno vpliva na ljudstvo, z vežbanjem pevcev in s proizvajanjem blagoglasnih pesmi lahko blaži s svojega vzvišenega mesta srca vernikov ter jih povzdiguje v pobožnosti.

A kjer se mu ne pusti povsem prostih rok, kjer hočejo drugi izbirati pevke in pesmi, kjer se mu kaže, da se ga lahko tudi pogrēša, tam se naj pravočasno poslovi, ker naše načelo mora biti: **N i k o m u r h l a p č e v a t i !** (Dobro!)

Sedaj še nekaj besed o kmetijskem delu. So nekateri ljudje, ki menijo, da škodujejo svojemu ugledu, ako slečjejo na vrtu suktnjo, opašejo predpasnik ter pridno delajo z lopato ali motiko. A to ni tako! Jaz primem na svojem posestvu za vsako delo, orjem in sejem mnogokrat sam na travniku, pomagam nalagati krmo itd. a še nisem opazil, da bi to škodilo mojemu ugledu. Nasprotno se mi zdi, da me kmetje čisto drugače spoštujejo, odkar vidijo, da razumem tudi njihovo stroko in se ne strašim takozvanega težkega dela. Torej kmetijsko in sploh nobeno pošteno delo ni sramotilno za učitelja, s a m o z n a t i s e m o r a.

Kar se pa tiče razprodavanja drevesc in trt, moramo pač gledati, da spravimo med ljudi le v resnici dobre in pravilno vzgojene vrste za primerno ceno.

Pri delu v svojo lastno korist moramo torej paziti, da nas egoizem ne zavede predaleč na pota in v razmere, kjer bi si mogli oškoditi svoj in svojega stanu ugled; ohraniti si moramo povsod svojo samostalnost in svoj ponos. (Odobranje.)

Naše delovanje v prid našega stanu se zrcali najboljše v naši organizaciji. Zraven skrbi za sebe in za svojce, nam mora biti vsem prva skrb za naš stan. (Res je!) Tu moramo vsi vztrajno in složno delovati, vsak po svojih močeh in zmožnostih. Od ojačenja celega stanu imamo zopet dobiček mi vsi, pa tudi naši zanamci. V kratki dobi našega obstanka smo si priborili že mnogo, a koliko več bi še bili dosegli, če bi bil storil vsakdo svojo dolžnost. (Res je!)

Obračam se tukaj posebno na gdč. tovarišice, ki se kaj rade odtegujejo naši organizaciji. Vstopite v naše kolo, delujte z nami, in zagotavljam vas, da boste lahko zadovoljne z našo kolegijalnostjo. Imele boste pa na ta način tudi pri vsaki pridobitvi dvojni užitek: izboljšane razmere in veselje nad uspelim trudom, in drugi mnogokrat nadkriljuje prvega. (Tako je!)

Kdor pa nikakor noče v boj za naše pravice, naj bo pa tudi toliko pošten, da ne uživa sadu, ki so ga priborili drugi. Če se n. pr. zvišajo plače, naj odkloni tisti zvišek na korist učiteljskemu konviktu, Družbi

sv. Cirila in Metoda ali kaki drugi obče koristni ustanovi. Le lenuhi hočejo živeti brez dela. (Ploskanje.)

Kako naj delujemo v naši organizaciji, pač tukaj ne bom obširneje razpravljaj, ker sem storil to že pri drugih prilikah. Omenjam le, da bi vsakdo moral biti član naših društev, vsakdo bi se moral udeležiti njihovih zborovanj; vsakdo bi moral tam sodelovati. Vsakdo bi pa moral podpirati tudi naše liste, jih naročati, jim pošiljati sestavke in jih drugim priporočati.

Naši listi so zrcalo naše vrednosti, ne dopustimo torej, da bi se jih morali sramovati. Kakršni listi — takšno učiteljstvo. In če so listi slabo založeni z gradivom, ali če gmotno komaj životarijo ali celo propadejo, je to sramotno za vse učiteljstvo, posebno pa za one, ki jim ne odpirajo svojih žepov in jim ne posojajo svojega uma. (Izborni!)

Poskrbimo, da bo v bodoče tudi na tem polju boljše in se nam ne bo treba sramovati pred preprostimi delavcem, ki veliko bolje čisla svojo organizacijo! —

Svojim soobčanom lahko učitelj mnogo koristi. Občinsko tajništvo in orglarijo sem že omenil, a imamo še razna društva, kjer je učitelj kot predsednik, tajnik, pevovodja ali blagajničar itd. na svojem mestu. Marsikje sta prospeli in življenje društva odvisna edino le od učiteljeve delavnosti, in marsikatero društvo bi moralo prenehati, če bi učiteljstvo prenehalo s svojim sodelovanjem. (Tako je). A ne godrnjajmo zaradi tega, temveč bodimo ponosni na to, da smo tako važni činitelji v društvenem življenju. Snujmo med narodom potrebna društva in žrtvuemo se zanja, ker so prevažna izobraževalna sredstva. —

V okviru teh društev, ali pa tudi brez njih pospešujejo nekateri tovariši nadaljno naobrazbo ljudstva z raznimi kmetijskimi in pedagoškimi predavanji. Posnemajmo jih, kjerkoli so ugodna tla! Če tudi ne bomo želi povsod priznanja in pohvale, ne bodo ostala ta brez vsega uspeha. Posebno takozvana roditeljska predavanja so velikega pomena.

Naj se mi ne zameri, če se tukaj dotaknem tudi navidezno malenkostne točke: Kako naj občujemo s posamezniki? Prigodi se večkrat, da si preprosti ljudje ne znajo tolmačiti kakšnega uradnega ali zasebnega pisma, da ne znajo dovolj jasno sestaviti kakšnega naročila, poročila itd. ter si morajo iskati pomoči. Zatečejo se v svoji stiski k dvomljivim vaškim učenjakom, ki jim prav pogosto slabo svetujejo, a si dajo svojo delo dobro plačati. Ne odbijajmo takih siromakov, če nas prosijo pomoči. Storimo jim, kar želijo, seveda brezplačno, a kolikor mogoče dobro. S tem bomo storili drugim mnogo dobrega, sebi pa utrdimo ugled. Pojdimo vsakomur ljubeznivo na roko, bodimo prijazni z vsakomur, ki se nam pošteno bliža. Pri takih prilikah se časih zgodi, da dotičnik ne govori v posebno izbranih besedah, da je morebiti osoren — vsaj navidez, ne zamerimo mu tega, ako smo prepričani, da naš ni hotel žaliti. Kdor ni bil v šoli, pač ne more biti v govoru posebno izobražen, ne tirjajmo torej od ljudi, česar ne morejo imeti. Izkušajmo se temveč vglobiti v mišljenje našega kmeta, razumevajmo ga, kakršen je, in spoznali bomo, da ni vse sirovo, kar se nam časih tako zdi. In če ti mož pri slovesu ali v zahvalo ponudi svojo žuljavo roko, ne prezri tega, ampak podaj mu svojo in morebiti ga s tem za vedno trdno prikleneš nase in na šolo. Kratko: naše občevanje z ljudmi bodi tako, da bo vsakdo videl v nas svoje najboljše in najpoštenejše prijatelje in pomočnike. (Resnično! Dobro!)

Poznati ne smemo razlike med stanovi! Kakor so uri potrebna različna kolesa in kakor ona ne more izvrševati svoje naloge, če ji odvzamemo le eno, tako so potrebni tudi človeški družbi razni stanovi. Ne ponižuj se pred nobenim stanom, a sam ne ponižuj nobenega poštenega delavca! (Odobranje.)

Dotakniti se moram še enega kočljivega vprašanja, politike. Če kje, moramo tukaj previdno postopati. Vsakdo izmed nas mora imeti svoje politično prepričanje in mora temu pridobivati somišljenikov, a to več s primernim poukom, kakor pa s strastno agitacijo. Naši somišljeniki naj vedo, za kaj gre, oni naj glasujejo s prepričanjem za dobro stvar, ker le taki so zanesljivi. Ogibati se nam pa je politikovanja po krčmah, kjer rešujejo nerazsodni ljudje svetovna vprašanja, t. j. takozvane »Kirchturmpolitik« ne smemo gojiti. Seveda je pa to drugače, ako se vrši v gostilni kak političen shod, ali če so tam zbrani pametni izobraženi možje. Ostanimo tudi pri politiki pošteni in ne posnemajmo svojih nasprotnikov! Ne bodimo osebni, ne vlačimo rodovinskih razmer v politiko in ne blatimo si rok z nesnago, ki je našim protivnikom glavno orožje! (Res jel!) Da ne smemo biti vetrnjaki in da moramo svoje prepričanje moško priznati ter ga v potrebi zagovarjati, je umljivo samo ob sebi. Če se nas pa napade in se moramo braniti, slekli bomo v potrebi pač tudi mi rokavice in se ravnali po geslu: Klin s klinom. (Ploskanje.)

Govoriti bi morali sedaj še o našem delovanju v prosep našega naroda in vesoljnega človeštva. Tako daleč posegajo pa le nekateri izvoljenci: pisatelji, glasbeniki i dr. strokovnjaki. Blagor mu, kdor ima take zmožnosti! Uporablja naj jih marljivo in vestno, da bo uspeh tem lepši. Želim le, da bi bilo med nami mnogo takih talentov, a navodil dajati jim ne morem, ker se take ne kritikuje in sodi kot učitelje, ampak kot posebne strokovnjake; a k ugledu našemu pa vendar le mnogo pripomorejo.

Dalo bi se še o tem in onem marsikaj povedati, a kdor je mojim izvajanjem sledil, me bo umel, če rečem kratko:

Skrbimo za sebe in za svoje, delujmo za svobodo šole in našega stanu, bodimo vsakomur postrežljivi prijatelji in delujmo povsod za napredek in prosep našega naroda, ostanimo torej povsod zvesti svojemu poklicu. V sedanjem realističnem času negujmo vsaj mi ideale, da bomo vselej in povsod apostoli napredka in humanitete! (Dolgotrajno ploskanje in odobranje.)

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca vel. travna 1906 K 78.818.27.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Slovanska učiteljska zveza.

Poročal pri zborovanju delegacije v Šoštanj g. Ivan Šega.

Čestita skupščina! Velecenjene tovarišice, dragi tovariši! — Nehote mi prihaja v spomin ona veleznačilna pravljica o Svatopluku in njegovih sinovih, ki viškuje v resnici: V združenju je moč!

S penosom lahko trdim, da je ravno učiteljstvo — v Avstriji sploh — tako vzorno organizovano, da ga ne prekaša nobeden drug stan. — In v tej organizaciji ni nikakor zadnje slovensko učiteljstvo. Smelo si upam trditi, da se slovensko učiteljstvo bliža svoji najpopolnejši organizaciji, svojemu zadnjemu koraku, do, — ne trdim preveč — najvzornejše, najidealnejše organizacije, in da ni daleč oni čas, ko stopimo pred širni svet — posebno pa pred slovensko javnost — jasnega čela in z zavestjo, da smo stranka, ki bo odločevala na tehtnici javnega, bodisi političnega ali gospodarskega življenja.

Vzkliknili bomo pa tudi lahko, da smo nastali sami iz sebe — ne opirajoč se na druge, in ne proseč tuje podpore, temveč zaupajoč sebi in svoji delavnosti ter žilavosti.

Ako se pa ozremo v obširno areno evropskega, specialno pa avstrijskega političnega in gospodarskega življenja, vidimo, da je naša organizacija, razcepljena v posamezna deželna in narodna učiteljska društva, preslaba zadržati tok časa, izpolniti ono velikansko zadačo, ki je — vsaj po mojem trdnem prepričanju — namenjeno ravno slovanskemu učiteljstvu, privedi slovanske narode do spoznanja, da je evropska prihodnost v rokah — slovanstva.

In v to svrhu nam je potreba organizacije, kjer bo zastopano vse slovansko učiteljstvo — brez ozira na politične meje.

Ustanoviti si moramo najprej avstrijsko slovansko učiteljsko zvezo in drugič vseslovansko — to je evropsko ali vsaj jugoslovansko učiteljsko zvezo.

Oglejmo si najprej zahtevo po avstrijski slovanski učiteljski zvezi! — Trdim odločno, da nam je treba avstrijske slovanske učiteljske zveze tako, kakor slepcu vodnika. In to tako z gospodarskega kakor tudi s političnega stališča.

Mogoče, da mi bo eden ali drugi cenjenih navzočih ugovarjal, češ, ustanovimo si rajši — centralno avstrijsko učiteljsko zvezo sploh. Potrebnejša bi bila.

Mogoče, pravim. Ali prepričan sem, da je to v današnjih avstrijskih razmerah sploh nemogoče. Zakaj naši tovariši nemškega mišljenja so zaradi vpliva iz rajha tako — ne vem, kak izraz bi rabil, da bi bil primernejši — recimo pa kratko: tako ošabni in mogočni, da se smatrajo že kakor vsegamogočni merodajni za vse avstrijsko učiteljstvo, ker so združeni v svojem »Lehrerbundu.«

Da pa ne moremo nikakor mi slovanski učitelji pripoznati te hegemonije, za to imamo vzrokov več kakor preveč. V prvi vrsti je seveda upoštevati gospodarski in politični moment. Nemško učiteljstvo sploh tako v svoji podrobnosti kakor tudi skupni organizaciji — to pa le zaradi preintenzivnega ščuvanja in podpihovanja iz rajha — odreka slovanskemu življu isto vrednost, kakor jo ono pripisuje nemštvu v Avstriji. Slovan mu je »minderwertig«. Najjasnejši dokaz je pač bilo ono znamenito zborovanje — menda pred tremi leti — »Deutsch-oester. Lehrerbunda« v Mariboru, kjer je govoril pokojni Schreiter ob splošnem odobranju, kako se mora vesti nemško misleči učitelj napram obmejnim Slovencem.

Tu se je naravnost pridigal bojkot, Slovincem. — Slične zglede imamo na Koroškem ali pa deloma še tu na Štajerskem, kjer danes zborujemo. — Ako bi bili na Kranjskem tako nestrpni kakor so na pr. na Koroškem, potem bi ne minilo niti leto pri c. kr. okr. učit. skupščinah ali pa okr. učit. zborovanjih, kjer bi ne postavili kakega nemško navdahnjenega tovariša na — prosto. —

Toda slovansko učiteljstvo si hoče ustanoviti tako slovansko učiteljsko zvezo, ki bo stala na najobširnejši podlagi tolerantnosti z narodnostnega kakor tudi verskega stališča.

Slovanska učiteljska zveza nas bo tudi nekako gospodarski osamosvojila. Ravno zaradi te zveze se bomo spoznali bolj in veljalo bo geslo: Svoji k svojim. Slovanski trgovec se bo dvignil na stališče, da bo lahko nudil slovanskim šolam najpotrebnejše. In v tem oziru so pričeli že dejansko delovati žilavi Čehi. V tem prednjači tovariš Schuster, znani prvoboritelj čeških tovarišev.

Še večjo korist si pa obeta moja malenkost z duševnega stališča. — Kakor znano, prirejajo nemški vseučiliški profesorji širom Avstrije vsake počitnice takozvane univerzitetne kurze. Ako si hoče slovanski učitelj razširiti svoje duševne obzorje, mora — hočeš — nočeš — obiskovati take kurze. — Ako bomo pa imeli enkrat slovansko avst. učiteljsko zvezo, potem pa pridobimo slovanske-češke in hrvaške vseučiliške profesorje, da tudi mi Slovani dobimo svoje univerzitetne tečaje.

Svetovnoznan Jena ima vsako leto svoje pedagoške tečaje. In ako hoče kak Slovenec posebno globoko poseči v pedagoško vednost, hajdi v Jeno! Ali pa je že čul kdo, da je šel ta ali oni slovenski učitelj ali pa profesor poslušat praške univerzitetne pedagoške tečaje? Meni ni znano nobeno ime!

Dovolj karakteristično!

Še večjo nalogo ima pa izvršiti avstrij. slovanska učit. zveza. Zbujati bo morala resnično slovansko zavest, vsaditi bo morala v slovanske narode ono slovansko zavednost, da se bo vsak slovanski narod čutil solidarnega s svojim bratskim narodom v sreči in nesreči. Ako se pa danes ozremo le malo v ono politično areno, v dunajski parlament, vidimo da vlada tu ravno med slovanskimi zastopniki oni separatizem, ki je v nesrečo ne le Avstriji, temveč še bolj avstrijskim slovanskim narodom. — —

Dalekosežnejše in idealnejše smotre pa dosežemo z ustanovitvijo evropske ali vsaj južnoslovanske učiteljske zveze. Ako so čutili v sebi nepremagljivo moč v dosego južnoslovanske zveze umetniki, zdravniki, profesorji, menim, da je temvečja naša dolžnost, se strniti v mogočen faktor — v južnoslovansko učiteljsko zvezo.

Ne bom na dolgo in široko razlagal pomena in namena te zveze. Mislim, da se je zadeva že dovolj vsestransko utemeljila takrat, ko je naš srbski tovariš Jovanović spravil vprašanje o jugoslovanski učiteljski zvezi zopet na dan, hoteč je rešiti pozabljenosti. O tej zadevi so takrat pisali skoro vsi slovanski učiteljski in učiteljstvu naklonjeni listi. Tudi »Učit. Tovariš« je obdelal vsestransko to vprašanje.

Uverjen sem, da najprimerneje sklenem svoje suhoparno poročilo, ako zakličem:

Živela avstrijska slovanska učiteljska zveza!

Živela jugoslovanska učiteljska zveza!

(Oba sprejeta predloga smo objavili že v 23. št.

Oblast — učitelj.

II.

Posebna lepa prilika se dožene v tem, kjer se oblastva po svojih direktnih in indirektnih organih dotikajo druge polovice skupnega vzgojnega interesa in narobe, in to v raznih posvetovanjih, sejah, zborovanjih ter skupščinah, oziroma kongresih. To je uvedeno tudi v vseh slojih človeštva pri vseh stanovih v kulturnih, znanstvenih in vzgojnih zadevah. Tu ima priliko vsak izraziti svoje lastno mnenje, ki se ali upošteva v zvezi z drugimi pravičnimi stvarmi, izpreminja ali pa zavrže. Tu se ima nekako izbrati poglavarstvo in oblast, ki potem sama tako deluje v občo korist in odreja, da imajo tudi drugi člani delovati v tej smeri. Tako si je tudi šlo učiteljstvo in šolska oblast vedno iz roke v roko.

V zadnjem članku pod tem naslovom smo pojasnili, kako bi se moral glasiti prepisani odstavek v Maslovem članku, da bi odgovarjal istrskim dejanskim razmeram. Danes smo zopet prepisali odstavek, v katerem je govor o učiteljskih skupščinah. Mi bi ga ne bili prepisovali, ker tudi nismo prepričanja, da občujejo šolske oblasti po svojih organih prijazno z učiteljstvom in kjer se učiteljstvo zbira v raznih skupščinah, da se posvetuje in določa pot, ki je v prosep odgoji in šolstvu, tam je res mir med oblastjo in učiteljstvom, a tega ni v Istri. Tovariš je zopet tukaj napisal nekaj takega, kar bi se moralo goditi, a v Istri se ne godi. On trdi, da sta si šla učiteljstvo in šolska oblast vedno iz rok v roko. Mogoče, a ne v lepi slogi, ker istrske šolske oblasti ravno onega nočejo vršiti, kar tovariš postavlja kot predpogoj, nočejo namreč sklicavati učiteljskih skupščin. § 46. državnega zakona z dne 2. maja 1882 pravi jasno, da se ima po preteku vsakih šest let sklicati deželna učiteljska skupščina, a § 45. državnega zakona z dne 14. maja 1869 določuje, da se ima najmanj vsako leto enkrat sklicati okrajna učiteljska skupščina. Ministrska naredba z dne 8. maja 1872 določuje še podrobneje, kako je vršiti ta dva paragrafa drž. zakona, in § 13. ministrske naredbe z dne 11. julija 1869 pravi: »Nadzornik (namreč deželni) ljudskih šol ima svojo pozornost obračati k skrbi in pospešitvi okrajnih skupščin in deželne pa sam voditi«. Zakonodajalec je bil res prepričan, da je to potrebno, da se učiteljstvo dogovarja v skupščinah, a čuditi se moramo stavku. Tako si je šlo učiteljstvo in šolska oblast vedno iz roke v roko, ko nam je znano, da ni bilo istrske deželne učiteljske skupščine že od l. 1882. in ko nam je znano, da se obdržujejo okrajne učiteljske skupščine redno vsako leto. Učiteljstvo je prosilo in zahtevalo in to dela še sedaj, naj se učiteljske skupščine redno obdržujejo, a oni, ki jim je naložena skrb za skupščine, jih ne marajo, pa jih tudi redno ne sklicujejo. Včasih se izgovarjajo, da ni denarja za to, a ta izgovor je tako prazen, da nam ni potreba niti razpravljati o njem, ker s točko e) § 5. dež. zak. z dne 3. novembra 1874, št. 29, je prevzela dežela pokritje teh stroškov. Že pred dvema letoma je prosilo učiteljsko društvo koprškega okraja deželni šolski svet, naj skliče deželno učiteljsko skupščino in naj skrbi, da se redno obdržujejo okrajne učiteljske skupščine, a deželni šolski nadzornik je vtaknil to prošnjo ad acta z izgovorom, da se bodo okrajne redno obdrževale, deželna se pa ne more sklicati, ker ji ne ve kaj postaviti na dnevni red. Ta izgovor je ničev, ker okrajne se redno ne obdržujejo, a o čem naj razpravlja deželna skupščina, določuje § 12. ministrske naredbe z dne 8. maja 1872. Marsikdo bi mislil, naj bi učiteljstvo po deputaciji urgiralo za rešitev te prošnje, a

mi ne bi bili za to, ker vemo, da g. nadzornik tega ne ljubi in da časih ni izbirčen v besedah, ker je še sam povedal, da je bil sodnijsko kaznovan zaradi neizbirčnih besed.

Dalje trdi tovariš, da pove pri skupščinah svobodno vsak svoje mnenje. Mogoče je to kje, kar bi moralo biti povsod, a ravno v koprskem okraju ni tega. Zadnja okrajna učiteljska skupščina v koprskem okraju je bila oktobra 1904. Iz poročila o nji vemo, da je bila na dnevnem redu točka o učnem jeziku, pri kateri je predlagal referent, naj se reorganizira učiteljišča tako, da dobe gojenci več časa za predmet učnega jezika, t. j. naj se podaljša učna doba, a drugi je predlagal, naj se učiteljišča reorganizira tudi tako, da dobe gojenci dovolj prilike, se izuriti v učnem jeziku, za katerega se pripravljajo, t. j. vsi predmeti naj se poučujejo v dotičnem učnem jeziku. Tu se je zdelo potrebno biti v obraz zdravi pedagogiki ravnatelju učiteljišča, ki je zagovarjal, naj se podučuje nekaj predmetov v blaženi nemščini. Okrajni nadzornik kot predsednik je molčal k temu, a koncem debate je stavil na glasovanje referentov predlog, dodatni predlog pa je popolnoma prezrl. Predlagatelj je moral odločno zahtevati, naj se stavi tudi njegov dodatni predlog na glasovanje in videl je, kako umesten je bil ker je skupščina soglasno glasovala zanj, čeravno ga je hotel predsednik kar na tihem odpraviti. Predsednik je spoznal, da mu na ta način ni mogoče odpravljati sebi neljubih predlogov, zato je postopal kasneje drugače. Ko je neki govornik hotel o neki točki stvarno govoriti, ga je prekršil v govoru, in ko je govornik vztrajal pri predmetu, mu je odvzel besedo. Iz tega je razvidno, da pri učiteljski skupščini ni bilo dovoljeno svobodno izraziti svojega mnenja; govoriti in predlagati se je smelo le to, kar je ugajalo predsedniku.

Iz tega je razvidno, da ne bo pomiril razburjenih duhov Maslov članek. Lahke je odgovor na vprašanje, kdo je temu kriv? Učiteljstvo gotovo ne, pač pa oblast, ki nastavlja takšne organe, ki ostentativno kršijo zakone in nasprotujejo učiteljstvu. Ako bi se godilo kaj takega delavstvu, bi nastali štrajki, in dobili bi se poslanci, ki bi se zavzemali za odstranitev takih oseb, a za učiteljstvo se ne zavzame nihče, ker ne spoznava, kakšne koristi donaša dobro urejeno šolstvo, a oblasti je več za nekatere osebe kot za vse ljudskošolsko učiteljstvo. Učiteljski klic bi moral biti: Proč z onimi, ki nočejo vršiti jasnih določil zakona! In ko oblast usliši ta klic, se bodo pomirili razburjeni duhovi.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.*)

Spisal Fr. Suher.

Ena ura risanja je več vredna nego
10 ur samega nazornega nauka,
Gilbert (II. kongr.)

Gojitev lepega sodi ravnatoko k
humaniteti kakor uresničenje dobrega
in spoznanje resničnega.

Ant. Springer.

Kdor misli, da zavzema risanje v ljudski šoli isto mesto kakor pisanje, se ne bo mogel prečuditi, da dandanašnji ne govore in ne pišejo o nobenem predmetu ljudske šole toliko

*) S to razpravo brez dvoma ustrezemo svojemu čitateljstvu, ker je vprašanje o risanju aktualno.

Uredn.

kakor o njem. Kdor pa ume sedanje stremljenje po narodni omiki, ve, da izvršuje risanje višje naloge umetniške vzgoje in da stoji v tem oziru med vsemi predmeti ljudske šole v prvi vrsti. Tudi godbi in poeziji prisojajo velik pomen za umetniško vzgojo, a trde, da je bila poezija in godba do zdaj vobče manj zanemarjena nego obrazna umetnost, ki sloni na risanju. — Vprašanje, je li imajo obrazne umetnosti isti pomen in isto vrednost za vzgojo in splošno omiko mladine kakor znanosti in vede, se je že razmotrivalo. — Dokazovalo se je, da nas zamore tudi obrazna umetnost dovesti do zmožnosti, da pojмимо in spoznamo velike resnice in harmonije v svetovnem naziranju. Velika razlika pa je, kako storita to znanost ali naobrazna umetnost. Kar dožene znanost po naporu uma, po dolgem abstrahirajočem premišljevanju, to dožene naobrazna umetnost po lahkem prostem naziranju, združenem s čudovitim užitek. To je prednost, ki jo imajo obrazne umetnosti kot vzgojni faktor in ki jo do danes še nismo uvidevali in upoštevali dovolj.

Naglašajo nadalje, da je treba duhu ravnotežja sedaj, ko se pečamo samo s suhoparno vedo in skrbimo samo za hrano umu. Naš duh naj se počine težkega dela. V tem oziru mu je umetnost najpripravnejša hrana in najboljše razvedrilo, ki nas vodi v deželo veselja in lepote, kjer hodi duh svobodna pota, kjer se razvija v človeku to, kar je pristno človeškega, namreč srce in dušnost. Umetnost naj bi postala last celemu narodu, ne samo privilegiranim stanovom in vodila naj bi ga po potih, kjer se nudijo najslajši in najplemenitejši užitki ter ga odvrčala od pustolovskega uživanja, ki vodi v pogubo: od plesišč in krčem in še pogubnejših naprav.

V ta namen snujejo umetniške zbirke in muzeje, v ta namen priporočajo ljudski šoli, da bi naj mladina ogledovala in motrila umotvore, in v ta namen so preosnovali metodo pouka v risanju. Naložile so se risanju težke naloge in povzdignil se je naš predmet do vrednosti prvega sredstva, ki z njim stremimo po dosegi ravnokar označenih vzvišenih smotrov. Naravnost se naglašja, naj bi se gojil na našem polju — kakor v godbi — diletantizem, da bi budil veselje do dela in zbujal srečo, ki jo čuti, kdor sam kaj izumi, kdor sam ustvarja.

O formalni vrednosti risanja govore knjige, govore znameniti možje znanosti, umetnosti in tehnike. A ravno tako važna in velika je njegova materialna vrednost. Ni nam namena, naštevati vse slučaje in dokaze za to vrednost, navesti moramo le samo izreke veljakov v tem oziru. Diderot pravi: »V obrtniškem tekmovanju ljudstev se bo godilo tistim narodom trajno najbolje, kjer bo o njihovih proizvodih sodilo doma največje število vzgojenih oči. Narod, ki ne goji lastnega okusa, podleže energičnejše razvitemu okusu svojega sosednega naroda in zapade njegovemu tributu«.

Na drugem mestu slišimo: »Narod, ki goji risanje v šoli tako kakor čitanje in pisanje, bo v polstoletju najbogatejši na zemlji« (Diderot).

S tem naj bo materialna stran zadostno označena in obenem naj zadostujejo ta dejstva kot dokazi, da je tudi nam treba svojo pozornost obračati risarskemu pouku, ako premišljujemo o stanju svojega naroda in upoštevamo njegove življenske vire in vzgojne smotre.

Kakor je prevzel risarski pouk te naloge v formalnem in materialnem oziru, je umevno samo ob sebi, da niso več zadoščevale stare metode. Vrvenje, ki se je že začelo pred 25 leti v umetnji, obrti in šoli, je imelo posledice, da so se zavrgle tik pred tem časom veljavne metode. Tekom teh

let so se izcimile nove metode po resnem delu, globokih studijah zgodovine in novih prikaznih na umetniškem, estetiškem in dušeslovnem polju in deloma kot sad hudih borb.

Z risarskim poukom in njegovo metodo se ne pečajo samo učitelji, ampak umetniki, estetiki ter učenjaki na pedagoškem in posebno psihološkem polju.

Da označimo na kratko novodobni risarski pouk, naj navedemo Reina, menda najjemenitnejšega sedaj živečih nemških pedagogov, ki pravi, da je risarski pouk umetniški vzgoji glavno sredstvo. »V ta namen mu deluje oko in roka; risarski pouk vadi tako videti in opazovati, kar je bistvenega in karakterističnega na slehernih stvareh. Risanje je elementarni umetniški pouk. Svoje snovi jemlje zato iz umetnosti in narave, in sicer iz domače umetnosti, iz domače narave.«

To je neovrgljiv smoter novodobnemu risarskemu pouku, pa tudi nerazrušljiv temelj metodi v dosego pravega smotra.

(Dalje prih.)

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo naznanja svojim članom (pevcem in pevkam), da se vrši pevska vaja za učiteljski koncert v nedeljo, 1. julija t. l. v ormoški slovenski šoli. Začetek ob 9. uri predpoldne. Note so pripravljene. Pevci in pevke, pridite zanesljivo! Obenem še naznanja, da zaradi potrebe pevske vaje in letošnje uradne skupščine ne bode meseca julija zborovanja.

Odbor.

Književnost in umetnost.

Tehniški slovar „Slovenske Matice“. Odsek za izdavanje »Tehniškega slovarja« je imel preteklo sredo pod predsedstvom načelnika, ravnatelja I. Šubica, svojo šesto sejo. Tajnik je poročal o sklepih zadnje seje in povedal, kako so bili rešeni. Sklenilo se je nabaviti Deinhardtov ilustr. tehn. slovar, ki izhaja v šestih jezikih pri Oldenburgu v Monakovem. Akad. slov. tehn. društva v Pragi, na Dunaju in v Gradcu je naprositi, da bi prevzela ekscerpiranje cenikov, deželnih in pa državnih zakonov tehniške vsebine. Prošnji, da bi poslale svoje cenike odseku na razpolago, da jih da ekscerpirat, sta se odzvali tvrdki: Majdičeva v Celju in Schneider & Verovškova v Ljubljani, kar je odsek hvaležno vzel na znanje s ponovno prošnjo do drugih tvrdk tehniške smeri, naj bi storile isto. Ko se vzame še na znanje poročilo o stanju ekscerpiranja Wolf Pleteršnikovega slovarja, se seja zaključila.

Knjige „Hrvatskega pedag. književnega zbora“ za l. 1905: 1.) »Pedagogijska enciklopedija«, 11. zvezek; ta zvezek obsega članke od »koncentracije pouka« do »ljubavi in mržnje« ter šteje 64 strani. — 2.) Druženje učitelja sa školskom mladeži«, napisao Davorin Trstenjak. — 3.) »Ružice. Priče i pripovijetke za mladež. Napisao Ivan Devčić.

Devčićeve »Rožice« so vzklile iz zemlje, ki krije v sebi mnogo zanosne preteklosti; hrvaška zemlja jih je rodila in njena prošlost. Naša slovenska mladinska književnost skoro ne pozna zgodovine in (osobito v zadnjih časih ne) narodnostnih ozirov; internacionalna je prav tako kakor so te »Rožice« hrvaško-nacionalne. Devčićevim »Rožicam« treba samo še umetniške poglobitve, pa bi bile vredne, da zavzamejo odlično mesto v naši mladinski književnosti; tem važnejše bi bilo to mesto posebno pri nas Slovincih, kjer nam nemški »Amtsbruder« dan na dan trobi o potrebi gojitve »Volkstuma« pri vseh šolskih predmetih. Mi, žal, često ne čujemo vpijočih — v Sloveniji. Združitev hrvaških in slovenskih posebnosti bi dala naši mladinski književnosti edino primeren značaj.

Trstenjakova knjiga ni teoretizovanje, marveč je plod istinitih izkustev in življenja; slike raznih učiteljev in učiteljic so to, ki so zares živeli ali še žive. Baš zaradi tega nimajo tako žive barve, ker govore o živih ljudeh, ne o blelih stvorih fantazije, ki često deluje v takih spisih in usum delphini. Sredi šolskega delovanja nam knjiga predstavlja vel. župana Budisavljevića, učiteljico Fabkovičko, učitelja književnika Stipca (Bogdana Krčmarića), ki je počel svoje prosvetno delo ob bosenski meji brez vsega kulturnega aparata, a z jakostjo sveže duše — ni bilo n. pr. več prostora v šoli skoro niti za učitelja, privedel pa je še en oče otroka, da ga sprejme, ter prosil učitelja: »Znaš li kaj, gospodine blagi, vzemi ti njega v šolo, prosim Te, po Bogu brate, a jaz mu naredim stol, pa tudi Tebi njega, da lahko sediš, kakor je pristojno;« — dalje govori knjiga o »dijaškoj majki«, milem slovenskem rojaku prof. Vambergerju v Karlovcu, ki je »prava pjesnička narav, čovjek srca i zanosa«, pa o popu Bogdanoviću, ki je kakor narod pravi, »človek in pol«, velikan po stasu in rasti, velikan po poštenju in dobroti (»Ljubi svoj narod, pa vidi i u onom nesretniku, storo potamni od zabluda i krivnje, svijetlo božje«) itd. itd. — Kdor hoče videti ognjemet idealizma, utrinke lepote in dobrote naj se ozre po tej knjigi! V uvodu bo čital besede: »Tuja kultura nam je onečistila našo in nam prinesla tisto družabno napetost, ki nas toliko tišči in človeka tako oddaljuje od človeka... To se protivi ne samo naši slovanski čudi in kardinalnemu, demokraškemu in krščanskemu načelu, pa je treba, da se mi učitelji prvi borimo proti temu.«

Kot člani »Slovenske Šolske Matice« morejo slovenski učitelji dobiti knjige »Hrv. ped. zbora« za 1 K, reci: eno krono, na leto! To krono je plačati dotičnemu poverjeniku »Slov. Šolske Matice«. To je zares neznan znesek.

J. R—r.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Učiteljsko društvo za goriški okraj 500 K pokroviteljine; Tolminska hranilnica in posojilnica 1. rok na račun pokroviteljine 100 K; g. dr. Alojzij Kokalj, advokat v Ljubljani 5 K; Neimenovan v Ljubljani 1 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učit. konvikt sta plačala tovariša Janko Jezeršek, nadučitelj in tov. Helena Debevc, učiteljica v Križah pri Trziču.

Imenovanje. Cesarskim svetnikom je imenovan bivši okrajni šolski nadzornik, šolski ravnatelj v Laškem trgu, prideljen c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Gradcu, gosp. Ivan Ranner.

Koprski učiteljski prirede dne 8. julija t. l. javen koncert s plesom v Gorici v prostorih hotela »Pri zlatem jellenu«. Pri koncertu nastopi moški zbor in orkester koprskih učiteljskih. Čisti dobiček je namenjen učiteljskemu konviktu v Ljubljani. Vzpored objavimo pravočasno.

Numerirane kosti. Znanim učiteljskim prijateljem v vednost, da ima kranjsko učiteljsko zaradi vednega pomanjkanja in trpljenja že popolnoma numerirane kosti, večini se rebra tudi na zunaj poznajo. Preiskovalnemu sodniku bo torej prav lahko dognati, čigave so, a gorje potem napadajoči bandi.

Petindvajsetletnica mature. Tovariši iz leta 1881. mariborskega učiteljskega smo se ob slavljenju 20letnice zavezali, da se za pet let spet snidemo k majhni veselici na kraju našega učilišča. Hiteči čas nam je dovedel le prehitro trenutek, da »besedo dano« izpolnimo. Vsak posameznik se opominja tedaj na gotov prihod k izredni slavnosti. Dan, lokal in vzpored se bode pravočasno naznanil vsem.

Tovariške pozdrave!

Hum-Maribor, dne 14. junija 1906.

Anton Porekar.

Josip Kreinz.

Velike počitnice na ljudskih šolah ptujskega okraja se prično letos 16. julija in bodo trajale do 15. septembra.

Učiteljstvo tržiškega sodnega okraja je priredilo dne 17. t. m. v jedilni dvorani tržiške predilnice koncert v prid učiteljskemu konviktu. Koncert je v vsakem oziru zadovoljil tako prireditelje kakor poslušalce. Največ zaslug za koncert si je pridobil tovariš Karel Mahkota, ki se je izkazal dobrega diplomata, spretnega pevovodjo in simpatičnega pevca. Teško je v Trziču združiti nasprotujoče si elemente, četudi v svrhu dobrodelnega namena. To ve samo oni, ki pozna ondotna ostra nasprotja. Tovariš Mahkota pa je spričo svojih prepričevalnih besedi združil v eni dvorani pri lepem petju nemško in slovensko občinstvo, ki je rado seglo v žep in podprlo učiteljski konvikt z okroglimi 300 kronami. Namen koncerta je bil, kakor te krone kažejo, dosežen. — Specijalna zahvala gre tovarnarju g. Gassnerju, ki je prepuštil dvorano brezplačno, dal luč, napravil oder, poskrbel za red ter vrhutega daroval še 100 K. Vzpored koncerta je bil raznovrsten. Stiritično igranje na klavir, vijolina, mešan in moški zbor, solopetje. Vse točke so nam izredno ugajale, najbolj pa mešani zbor »Planinarica« (Juvanc) in moški kvartet »Kapelica« (Kreutzer). Občinstvo je bilo za užitek izredno hvaležno ter je pevce burno aklamiralo, kar so ti tudi v istini zaslužili. Nemogoče nam je vsako točko posebej oceniti, zato bodi le rečeno, da bi nam bilo žal, če je ta zbor nastopil sedaj v prvič in zadnjič. Tovariš Mahkota, izkušaj ta zbor vzdržati ter prirediti z njim še kaj tako lepega. Vsaj za kvartet bi nam bilo kaj žal, če bi se razrušil. Prepričani smo, da ta koncert ostane vsakomur v prijetnem spominu. Take prireditve utrdijo ugled učiteljstvu, mu pridobijo prijateljev ter našemu konviktu tudi gmotno podpro.

Iz Gorij nam pišejo: Glede na dejstvo, da so šolske veselice velikega vzgojevalnega pomena, je priredilo tukajšno učiteljstvo šolsko veselico dne 29. aprila. Uprizorili so se A. Kosijevi »Letni časi«. Otroci so — primerno opravljeni — dobro deklamovali dotične pesmi o vsakem letnem času in 20 deklic je pelo večinoma dvoglasno pesem s spremljevanjem harmonija. Z moralnim in materijalnim dobičkom smemo biti zadovoljni. Veselica se je 13. maja ponovila, pri kateri so imeli prost vstop otroci iz višjih oddelkov. — Da so tudi razni šolski izleti koristni za šolsko mladino, je gotovo in pedagogi jih splošno priporočajo. Naši otroci — 32 na število — izmed katerih mnogi še železnice niso videli, so napravili pod nadučiteljevim vodstvom dne 5. junija izlet v Ljubljano, kjer so si ogledali fotografa Rovška elektrokinoskop (za šolske otroke vsega priporočila vreden), muzej, razne cerkve, kosmoramo na Dvorskem trgu (rusko-japonsko vojsko), II. mestno šolo na Cojzovi cesti, kjer jim je g. nadučitelj Gabršek razkazoval razna učila, razstavljen na hodniku, razrede in telovadnico, potem smo šli na Grad, kjer smo občudovali krasno okolico, nazadnje pa v Tivoli, kjer smo ogledovali lepe nasade. Da so videli razne spomenike, kakor Valvasorja, Prešerna, Vodnika in Radeckega, je samo obsebi umevno. Zajtrkovali smo v hotelu Ilirija, obedovali pa v ljudski kuhinji prav dobro in ceno, večerjali pa na Bledu. Vsakega otroka je stala vsa pot dol in nazaj 4 K. Naša posojilnica je darovala v ta namen 20 K. Otroci so bili vsi z izletom izredno zadovoljni in so peli nazaj grede, da je bilo veselje. Tudi starši so bili veseli, da so njihovi otroci kaj novega videli in slišali. Izlet se je prav lepo izvršil.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani*) opozarja slovenske učitelje na razpisano učno mesto na dvorazrednici v Kaplji pri Arvežu na Spodnjem Štajerskem. Šola je zadnja ob jezikovni meji, ki ima še dvojezični pouk. Učitelj dobi meblvano sobo in kurjavo. Doba za vlaganje prošenj je do 22. t. m. Podpisano vodstvo garantira vsakemu zavednemu učitelju primerno doklado. Naši družbi pa mora obenem, ko oddaja prošnjo, naznaniti ta svoj korak. Naša doklada bo — če bo prosilec po tem — brezdvomno presegala vse one nam nasprotnih društev. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani, dne 16. junija 1906.

Razpisana je nadučiteljeva in učiteljeva služba na novi dvorazrednici v Jaršah. Prošnje do 6. julija v Kamnik.

*) Tega poziva nismo mogli priobčiti prej, ker nam je došlo šele 17. t. m.

Narodna in gospodinjska šola v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem. Že je minulo poldrugo leto, odkar smo prvokrat stopili pred slovensko občinstvo s prošnjo: Rojaki! Slovenci! Pomagajte nam sezidati »Narodno in gospodinjsko šolo«, da se z njeno pomočjo rešimo narodnega pogina! Mnogo rodoljubov se je odzvalo naši prošnji in nad 15000 K je v tem primeroma kratkem času došlo podpore za nameravano šolo. Obenem so se pa tudi pojavile tolike in takšne zapreke, da smo večkrat že obupavali nad uspehom ter smo sami že začenjali verjeti nasprotnikom, ki so venomer zatrjevali: »Narodne šole v Št. Jakobu nikoli ne bo in zbrani denar bodo morali darovalcem vrniti.« A hvala Bogu in rodoljubnim rojakom: obrnilo se je na bolje tako, da nam je danes mogoče sporočiti veselo vest: Narodna in gospodarska šola v Št. Jakobu je zagotovljena! Poskrbljeno je za večino stavbnih stroškov in zasigurana je tudi večina stroškov za vzdrževanje šole! Ker pa niso pokriti še vsi stroški — kaže se še primanjkljaj za približno 25000 K — se danes oglašamo s ponovljeno prošnjo: Rojaki! Pomagajte nam zložiti, in pokriti še ta primanjkljaj! Verjemite nam: nikakor vas bi ne nadlegovali, da nas ne bi silila najhujša sila. — Iz zavsem verjetnega vira se je raznesla novica, da bodo v Področnici (pol ure od Št. Jakoba) zidali štirirazredno nemško šolo. Ako se ta vest uresniči, in pri naših razmerah o tem ni dvoma, potem nam je bodoča narodna šola za narodni obstoj ravno tako potrebna, kakor je življenju potreben zrak in ribam voda. Zato, rojaki, ne prezrite našega klika na pomoč in ne zamerite nam, če zgornji prošnji dodamo še drugo: pomagajte nam hitro, ker vsaka zakasnitev nam utegne biti usodepolna in nenamena.

Mat. Ražun   Fr. Majer   Fr. Kobentar
župnik.   nač. š. sv.   župan.

Darove sprejema: Matej Ražun, župnik; pošta: Št. Jakob v Rožu, Koroško.

Šolske počitnice v celjskem okraju. Okrajni šolski svet celjski je v svoji seji dne 15. t. m. — uvažuje tozadevna mnenja učiteljstva in kraj. šol. svetov — določil ljudskim šolam šolskega okraja okolice Celje velike počitnice. Od 16. julija do 15. septembra bodo imele počitnice šole: Celje okolica (deška in dekliška), Galicija, Vojnik trg in ok., Ljubečno, Št. Peter v Sav. dolini, Frankolovo, Štore in Teharje. Od 1. avg. do 1. okt. pa: Griže, Liboje, Zg. Ponikva, Št. Pavel, Petrovče, Žalec, Dobrna, Št. Jurij ob j. žel. (deška in dekliška), Kalobje, Št. Lovrenc pri P., Nova cerkev, Blagovna, Svetina in Dramlje. (Za Št. Martin v Sav. dolini se še ni določilo, ker še ni došlo poročilo). Pričetek šolski pa bode poslej povsod jeseni.

Štajerski deželni šolski svet je izrekel v pokoj stopajočemu nadučitelju v Prihovi, Lovru Serajniku, priznanje kot šolniku in delavcu na narodno-gospodarskem polju. Nastavljeni so definitivno: prov. učitelj Anton Hribernik v Črešnjevcu, Robert Košar pri Sv. Bolfenku na Kogu. Pomožni okrajni učitelj za slovenjegraški pol. okraj postane učitelj v Mariji v Puščavi Ditmar Grösslinger. Def. učiteljici pri Sv. Marjeti niže Ptujja, Idi Binter, se je dovolila možitev z učiteljem Ferd. Bobičem.

Uradna okrajna učiteljska skupščina za ormoški okraj se vrši dne 11. julija t. l. pri Veliki Nedelji blizu Ormoža. Glavne točke so naloge: 1. Kako neguj čustvo poštenja v ljudski šoli; kakšen pomen ima za vzgojo in pouk. 2. Zemljepisni pouk v ljudski šoli s posebni ozirom na to, kako je obravnavati kulturne skupine in učence uvajati v čitanje zemljevidov. 3. Poročila o šolskih vrtih in učit. knjižnici. 4. Slučajne volitve. Začetek ob 8. uri zjutraj. Konec ob 1. uri popoldan. Po skupščini skupni obed v gostilnici g. Vekoslava Mikla tik šole.

Normalni učni načrt (Normallehrplan) za meščanske šole je izdelalo naučno ministrstvo. Ta splošni načrt bo dobro služil šolnikom, kjer snujejo nove meščanske šole kot podlaga za krajevni načrt. Tudi pisatelji učnih knjig za meščanske šole se bodo morali ozirati nanj.

Uradna učiteljska skupščina za laški okraj se je vršila dne 9. t. m. na Zidanem mostu. Predsedoval je okrajni šolski nadzornik g. ravnatelj Gustav Vodusek. Poročila o vprašanjih: 1. Zakaj šola z ozirom na socialne razmere ne more zadostiti popolnoma svoji vzgojni nalogi? 2. Potreba, način in korist učiteljeve nadaljevalne izobrazbe. 3. Učitelj-čebelar — so se zanimivo in temeljito obravnavale, ter po živahni debati sprejele primerne teze, katerih besedilo prinese »Pedagoški letopis«. Vam na Kranjskem in tudi nekaterim tovarišem na Štajerskem se bo zdelo posebno zanimivo to, da naš predsednik odklanja zasluge za povzdigo šolstva ter jih pripisuje svojim sodelavcem-učiteljem. Tudi čestitanja za podeljeni mu ravnateljski naslov sprejema samo v tem smislu. Ali se ne glasi to plemeniteje in lepše, nego odurni glasovi iz ptujskega in nekaterih kranjskih okrajev?*) Najjasneje pa govori to, da je vsako leto najinteresantnejša in vselej z vihnim odobravanjem pozdravljena točka dnevnega reda: Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o svojem nadzorovanju.

Popravek. V članku »Metodiška opazka o regeldetriji« čitaj pri nalogi b) v 4 vrsti »iz 3 kg moke« namesto »iz kg moke«.

Razgled po šolskem svetu.

— **Trgovska akademija v Trstu.** Ženski oddelek trgovske akademije v Trstu dobi s prihodnjim letom dveletni tečaj, v kateri se sprejemajo deklice, stare najmanj 14 let, ki imajo potrebno izobrazbo. Podrobnosti se zvedo pri ravnateljstvu oddelka trgovske akademije v Trstu. Vpisovanje v ta tečaj se bo vršilo od 1. do 15. julija in od 1. do 14. septembra t. l.

— **Na zborovanju laških učiteljev v Poreču** dne 4. t. m. so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, naj se slovenski oddelek učiteljskega društva v Kopru prestavi kam drugam, v Kopru naj bo le laško učiteljske; pouk naj se vrši ves le v laškem jeziku. Nekdo je zahteval, naj se prenese laško učiteljske iz Kopra v Trst. — Zahtevali so enako ločitev tudi glede ženskega učiteljskega v Gorici.

— **XV. godbeni ferialni kurz za učitelje** se vrši v glasbeni šoli Arnošta Černega v Kral. Vinohradih (Kramerijska ulica 4) od 2. do 23. avgusta t. l.

— **Glavno zborovanje delegatov** »Ženského ústředního spolku jednot učiteljských v král. Českém« se vrši dne 20. julija t. l. ob 9. dopoldne v Pragi v veliki dvorani na Žofini.

— **Novi učni predmeti na ruskih srednjih šolah.** Z novim šolskim letom 1906—7. se bodeta učila na ruskih srednjih šolah dva nova predmeta. Na realkah se bo razlagalo »zakonovedinie«; na gimnazijah in realkah se bo predavalo zdravoslovje, in sicer kot neobvezen predmet.

*) Resnično!

Uredn.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1317.

Kranjsko.

Na štirirazredni ljudski šoli v Knežaku se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do dne 16. julija 1906.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnazdravniskim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 15. junija 1906.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Naznanilo otvoritve.

Cenjenemu učiteljstvu naznanjam, da sem otvorila

trgovino s trpežnim in finim šleskim suknom.

V nadi, da me cenjeno učiteljstvo podpira s svojimi naročili, zatrjujem istemu, da mi bo prva skrb, da postrežem vsakomur z najboljšim blagom po najnižjih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Ludovika Likarjeva

trgovka s suknom.

Grahovo pri Rakeku na Notranjskem.

N. B. Vzorci se pošiljajo franco.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—¹/₂7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4³²/₁₀₀, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znakma za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 K
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.